

*ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА СЛУЖБА
КОСОВСКА МИТРОВИЦА*

**38220 КОСОВСКА МИТРОВИЦА
УЛ.ЦАРА ДУШАНА БР.10
Тел. 028/497-031, Тел/факс 028/497-044
E-mail: pskm@open.telekom.rs
Сајт: psss.rs**

ПОЉОПРИВРЕДНИ БИЛТЕН

Број II бесплатан примерак
ФЕБРУАР 2019-Косовска Митровица

САДРЖАЈ БИЛТЕНА

РАТАРСТВО-ПОВРТАРСТВО

- Сетва јаре грахорице и јарог грашка - Зоран Милосављевић дипл.инж.

ВОЋАРСТВО-ВИНОГРАДАРСТВО

- Пролећна садња воћа (припрема садница и сађење) - Љиљана Гвоздић дипл.инж.

СТОЧАРСТВО

- Исхрана јунади у тову - Косовка Јакшић дипл.инж.

ЗАШТИТА БИЉА

- Краставост парадајза и пегавост лишћа паприке - Сениша Недељковић дипл.инж.

АГРАРНА ПОЛИТИКА

- Начин обнове регистрације у Регистру и промена података у Регистру - Зоран Милосављевић дипл.инж.

ЦЕНЕ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА ПРЕУЗЕТИХ ИЗ СТИПС-а

Поштовани пољопривредни произвођачи посетите интернет страницу www.agoponuda.com, а уколико Ви желите да понудите свој производ на продају обратите се нама.

АГРОПОНУДА –БЕРЗА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА СРБИЈЕ

СЕТВА ЈАРЕ ГРАХОРИЦЕ И ЈАРОГ ГРАШКА

Значај ових биљних врста се огледа у веома квалитеној сточној храни како на зелено тако и кроз сенажу и силажу и зрно из разлога велике количине протеина. Значајне су и због плодоредом јер остављају земљиште обогаћено азотом и доста побољшаног водно-ваздушног режима па су као такве одличне предкултуре за све друге биљне врсте.

Сетва јарих једногодишњих махунарки (јара грахорица, и јари грашак) временски се поклапа са сетвом јарих стрних жита и најбоље приносе даје гајењем у плодореду после стрних жита. Када се заврши жетва стрних жита изводи се стрникање на дубини 10-12 цм, а новембра месеца основна обрада земљишта на дубини 20-25 цм којој предходи основно ђубрење са НПК (16:16:16) у количини од 250-300 кг/ха. У другој половини фебруара па све до треће декаде марта можемо сејати ове две махуњаче. У овом периоду чим дозволе временски услови да може трактор ући у њиву без неког великог сабијања земљишта (горњи слој буде просушен неколико цм) извршићемо равњање земљишта дрљачом. Због жетве и могућег полагања усева (косидбе) површина треба да је равна. Сетва се може обавити сејалицом за пшеницу.

Код јарог сточног грашка сорте НС-Јуниор сетвена норма је 150 кг/ха. Код крупнозрних сорти јарог грашак, Језеро и Јавор препоручује се сетва у количини од 270-300 кг/ха, декларисаног семена. Сорте НС-Јуниор обезбеђује између 40 и 50 т/ха зелене масе са уделом сирових протеина у сувој материји до 24%. Поседује генетски потенцијал принос зрна до 5 т/ха, уз садржај сирових протеина и до 28%. Сорте јарог грашка Језеро постиже редован принос зрна у границама од 3,5-4,5 т/ха, одличног квалитета. Сорте Јавор има генетски потенцијал за родност и преко 5 т/ха, а остварује редован принос до 4,5 т/ха. Просечан садржај сирових протеина је до 25%.

Јара грахорица се на нашим теренима гаји доста дуго, тако да смо осамдесетих година имали велике површине у односу на данас када је производња доста скромна управо тамо где је стоке много мање (равничарски део). Количина семена за сетву је 100-120 кг/ха. Гаји се у смеси са стрним житима а најкориснија је комбинација са овсем. Обично треба сејати 100-120 кг грахорице и плус 30-35 кг/ха овса. Даје високе приносе 35-40 т/ха зелене крме, или 7-8 т/ха сена у различитим агроколошким условима, уз удео сирових протеина 21%.

Саветодавац ратарства и повртарства **Зоран Милосављевић**

ПРОЛЕЋНА САДЊА ВОЋА (ПРИПРЕМА САДНИЦА И САЂЕЊЕ)

У нашим климатским условима садња се обавља све до априла месеца, стим да су успеси већи уколико се обави што раније у релативно кратком року, пред кретање вегетације. Поред осталих ставки приликом садње је важно посветити пажњу и на припрему садница и само сађење.

Пре сађења потребно је саднице прегледати, обраћајући пажњу на коренов систем, да ли је довољно развијен, жиличаст, да није исушен, механички оштећен и др. Најбоље је када је расадник у близини планираног воћњака, те да се саднице ваде поступно, онолико колико се може у току дана посадити. Али, много је чешћи случај да се саднице набављају из мање-више удаљених расадника, те се томе треба прилагодити.

Ако су жиле макар и мало свенуле треба их држати у води најмање 24 часа, па онда ако се не могу одмах садити утрапити. Када су саднице сасвим здраве и свеже треба их одмах утрапити. Начин трапљења зависи и од времена садње. Ако су саднице набављене у јесен, а садња ће бити из неког разлога у пролеће, треба их утрапити сасвим брижљиво, предузимајући мере заштите од ниских температура, мишева и др. глодара. После вађења садница из трапа и њиховог доношења на парцелу где ће бити сађење, саднице се припремају. Предугачке жиле се скраћују, као и повређене жиле уколико их има, па се затим врши потапање корена у житку смешу стајњака, земље и воде. Корисно је да се корен саднице са већ скраћеним жилама потопа у 2% раствор плавог камена ради дезинфекције пресека, па затим у кашу, где треба да остану 12-24 часа, како би се освежиле.

На изриголованој парцели јаме се не морају копати као на ледини, или где је била плитка обрада, већ треба да је само онолика колико изискује развијеност корена, зато што је потребно да се жиле лако и несметано могу сместити у рупу (50 cm ширине и 40 cm дубине). На ледини, ако је то једина припрема земљишта, јаме треба да буду што шире и дубље 1,5-2 x 0,6 m. Овако припремљене јаме се на две недеље пре сађења делимично попуне земљом како би се она слегла и одредила правилна дубина сађења. Кад се дубина сађења правилно одреди, попуњавањем рупе трошном земљом, ако је дубока или вађењем земље из рупе, ако је плитка, приступа се садњи. Један радник држи усправно садницу и распоређује жиле, а други навлачи трошну земљу око жила. Када се жиле покрију пажљиво се гази од периферије рупе према центру. Ако се врши заливање гажење није потребно максимално и детаљно вршити. Након набацивања довољно земље и последњи пут извршеног гажење, потребно је у већини случајева ставити по површини добро згорело ђубриво, преко кога иде слој земље. Ђубрива не смеју бити у додиру са жилама, а по завршеној садњи земљу око садница не треба изравнати са осталом површином, већ онолика колико захвата јама земљу уздигнути за око 10 – 15 cm висине. Најбоље је када се после органског ђубрива набаци земља у виду чиније у којој ће се вода сливати и одлазити лакше у дубље слојеве.

При пролећној садњи, након образовања левкастог удубљења треба засађену садницу залити, нарочито ако се са сађењем закаснило а земљиште је лако и пропусно. По потреби заливање се може поновити. Уколико се поставља коље онда га треба приликом самог сађења побити у средину рупе тако да му врх буде 15 -20 cm пободен у необрађени слој земље. Воћке стављати са исте стране коца у читавом засаду.

Саветодавац воћарства и виноградарства **Љиљана Гвоздић**

ИСХРАНА ЈУНАДИ У ТОВУ

Тов јунади је једна од две основне говедарске производње. Разликују се две основне категорије товљеника:

- Млада утовљена јунад која код нас до 15 месеци старости достижу телесну масу од 420 – 450кг;
 - Старија утовљена јунад, која у старости од 18 до 24 месеца достижу масу од 500кг.
- Да ли ће се товити млађа или старија јунад и до које телесне масе зависи од цене сточне хране и потражње говеђег меса на тржишту. За тов су најпогодније животиње великог капацитета и интензитета пораста, које добро користе храну. Ова својства животиња зависе од низа различитих фактора, међу којима су најважнији: раса, пол, индивидуална својства, старост у којој се животиња користи за тов, као и количина, квалитет и састав хране. Тов млађих животиња има значајне предности над товом старијих животиња. Млађе животиње имају интензивнији пораст телесне масе од старијих, и могу да конзумирају веће количине хране по јединици телесне масе. Поред

тога, знатно је повољнији однос меса и масти добијених од млађих животиња у формираном прирасту, него од старијих, па је и мањи утрошак хране за јединицу прираста. За тов су најпогоднија мушка некастрирана јунад, јер се остварују виши дневни прирасти и конверзија хране, него са мушким кастрираним и женским животињама. У зависности од учешћа различитих хранива у оброцима товне јунади, постоје основна три типа това: концентратни тип това, полуконцентратни тов и тов кабасти хранивама.

Концентратни тип това: За овај тип това користе се смеше концентрата на бази зрна кукуруза, као основног извора енергије. У смешама за интензиван тов јунади зрна житарица учествују са 60 – 70%. У оваквим смешама протеинска хранива заједно са минералима и витаминима чине 10 – 15% смеше. У комплетне смеше концентрата може се уносити и луцеркино брашно, а његово учешће обично износи 5 - 20%. У интензивном тову јунади, поред концентрата могу се користити и мање количине кабасти хране. Тако, на пример, поред смеше концентрата јунад могу добијати одвојено и 1 - 1,5кг сена луцерке или неког другог квалитетног сена. Увођење оваквих хранива позитивно делује на процес варења у бурагу, стимулише конзумирање хране и развој одређене микрофлоре. Интензивни тов јунади се може остварити уколико су обезбеђена хранива високе енергетске вредности за младе и ранозреле животиње. Тов младе јунади за „baby beef“, траје 12 – 15 месеци и представља континуиран и интензиван тов. Овим типом това некастриране мушке животиње постижу телесну масу од 400 до 500кг, а женске 360 – 400кг, док се рандман креће између 56 и 62%.

Полуконцентратни тип това – Ово је тов јунади ограничен количинама концентроване и грубе кабасти хране. И у овом случају ради се о обилној исхрани концентратима, али, ипак, нормираној. Концентрати чине основу хранљиве вредности obroка овог типа това јунади. Прирасти животиња нешто су нижи, трајање това дуже, а и утрошак хране за јединицу производње нешто је већи него за концентровани тип това. У овом типу obroка концентрати чине 45 – 60% од укупне суве материје obroка. У просеку се дају следеће количине хранива на 100кг: житарице 1-1,5кг; уљане сачме 0,25- 0,75кг; сува волуминозна хранива 0,80 – 1кг. У концентратном делу obroка житарице су најзаступљенија хранива, а посебно кукуруз. У волуминозном делу obroка, поред ливадског и луцеркиног сена, могу се користити и друга кабасти хранива, као што су зелена луцерка, трава, кукурузна силажа и др. Јунад храњена са оваквим оброцима постижу задовољавајуће дневне прирасте, који се у већини случајева крећу између 1,0-1,2кг. Квалитет овако храњених товљеника је добар, утрошак хране умерен, а избегавају се и опасности од појаве различитих дигестивних метаболичких сметњи. Зато је овакав тип исхране погодан за тов млађе јунади. Тов кабасти хранивама – Овај тип това јунади заснива се на исхрани великим количинама кабасти хране, уз ограничену употребу концентрата. Количина концентрата знатно је мања него у полуконцентратном типу това јунади. Овакав тип това треба организовати свуда где је могућа велика производња јефтине кабасти хране. Када се располаже кабасти хранивама доброг квалитета, она могу послужити као једини извор хранљивих материја, али и при томе треба рачунати са доста ниским дневним прирастима. Овакав тов траје знатно дуже и није економски оправдан. За успешно организацију това јунади кабастом храном неопходно је да су јунад довољно развијена и да могу конзумирати велике количине кабасти хране. Кабасти храна мора бити велике хранљиве вредности, да је зато животиње радо узимају и у великим количинама. Кабасти хранива не могу млађим јунадима да обезбеде довољне количине хранљивих материја, због слабо развијене функције бурага. Зато је неопходно редовно кабастом делу obroка додавати и одређене количине концентроване хране.

КРАСТАВОСТ ПАРАДАЈЗА И ПЕГАВОСТ ЛИШЋА ПАПРИКЕ

Ово је најраспрострањенија и економски најзначајнија бактериоза парадајза и паприке. Проузроковач болести је бактерија *Xanthomonas campestris* pv. *Vesicatoria*.

Највеће штете настају на плодовима, почев од заметања па до њихове бербе.

Паразит напада све надземне делове биљке; лист, стабло, цвет и плод. Симптоми на лишћу су у виду влажних уљастих пега неправилног облика оивичене нервима. Временом средишни део пеге постаје мрк, а периферни добија мркољубичасту боју. У почетку су пеге ситне, касније се повећавају и могу међусобно да се спајају, када настаје некроза већег дела лиске. Некротирано ткиво у оквиру пеге је крто, лако се ломи и испада.

На вршном делу стабла јављају се многобројне ситне пеге, које спајањем образују прстен око стабала, услед чега се оно увија и суши.

Паразит напада епидермис плода парадајза, проузрокујући краставост. На зеленим плодовима парадајза развијају се ситне, зеленкастомрке, уљасте пеге, које касније постају мрке. Пеге су у почетку округле и ситне, а касније се повећавају и шире. Млади плодови се неповољно развијају и деформишу. Оболело ткиво у оквиру пега пуца образујући тако красте различитог облика и величине. Често може да буде захваћена цела површина плода, што умањује принос, квалитет, тржишну вредност и неподесни су за индустријску прераду.

Паразит се преноси семеном и оболелим биљним остацима, на којима се одржава до следеће вегетације. Може се одржати и на коровским и самониклим биљкама. Зараза се прво јавља на сејанцима, а касније и на одраслим биљкама. Бактерије продиру кроз стоме. Кишне капи, а нарочито вода приликом заливања омогућују заразе и ширење болести. По оствареној зарази бактерије брзо колонизирају паразитирано ткиво. У оквиру влажних уљастих пега листа или на красти на плодовима образује се маса бактерија, које се шире са оболелих на здраве биљке кишним капима и ветром. Пошто паразит захвати перикарп плода он се шири до све до семена. Зато је семе важан извор инокулама. Влажно и топло време погодују ширењу болести.

Превентива и мере заштите своде се на употреби здравог семена, како у случају директне сетве тако и у случају расађивања. Критичан је период гајења младих биљака у расаднику. Стакленик или пластеник мора бити адекватно припремљен (дезинфекција контејнера, алата, ђубрива, столова, и осталог што може доћи у контакт с биљкама), уз контролу температуре и влажности. Већа густина младих биљака може поспешити ширења заразе из жаришта примарне инфекције.

У циљу спречавања поновне појаве бактериозне инфекције и да би се одржао низак ниво бактеријске флоре, у условима гајења у затвореном простору или на отвореном пољу, потребно је урадити одређене третмане препаратима на бази бакра у интервалима од 7 до 10 дана, почевши од стадијума једног листа до појаве прве цвасти. Употреба производа на бази бакра као резултат има сузбијање бактериозе, што се директно одражава на смањење економске штете.

На крају производње корисно је уништити биљне остатке, а у случајевима кад се утврди да су поља заражена препоручује се плодород од у периоду од најмање 3 године.

У расаднику, биљке које су заражене морају бити уклоњене, и треба обавити дезинфекцију комплетног стакленика или пластеника и коришћених алата и опреме.

Саветодавац заштите биља **Синиша Недељковић**

НАЧИН ОБНОВЕ РЕГИСТРАЦИЈЕ У РЕГИСТРУ И ПРОМЕНА ПОДАТАКА У РЕГИСТРУ

Обнова регистрације у Регистру

Обнова регистрације пољопривредног газдинства у Регистру врши се сваке године, у периоду од 1.марта до 30.априла.

У обнови регистрације, Управи се достављају сви подаци који су промењени у односу на стање у Регистру, а обавезно се достављају подаци о :

- 1) Пољопривредним културама на земљишту које се односе на текућу годину;
- 2) Врсти животиња и броју газдинстава (ХИД) на којима се животиње држе и узгајају;
- 3) Промени земљишног поседа и основа коришћења земљишта (катастарска величина и катастарска култура, власништво, закуп и сл.)

При обнови регистрације пољопривредно газдинство које се бави прерадом пољопривредних производа и/или непољопривредним активностима не доставља податке из става 2. тач. 1) и 2) овог члана, осим у случају када се то лице истовремено бави и пољопривредном производњом.

Ако после истека рока за обнову регистрације из става 1. Овог члана дође до промене пољопривредне културе на земљишту, носилац породичног пољопривредног газдинства дужан је да изврши исправку ових података до 31. маја текуће године.

Ако носилац породичног пољопривредног газдинства, односно овлашћено лице у пољопривредном газдинству после истека рока за обнову регистрације из става 1. овог члана али не касније од 30. септембра за текућу годину, достави уговор о закупу пољопривредног земљишта у државној својини, то земљиште ће се уписати у Регистар.

Промена података уписаних у Регистар

Промена статусних података у Регистру врши се у року од 30 дана од дана настанка промене, и то за:

- 1) породично пољопривредно газдинство-промена података која се односи на:
 - (1) носиоца породичног пољопривредног газдинства,
 - (2) број чланова породичног пољопривредног газдинства,
 - (3) пребивалиште носиоца пољопривредног газдинства,
 - (4) број посебног-наменског рачуна, односно име пословне банке код које се води рачун,
 - (5) број газдинства (ХИД) на којима се животиње држе или узгајају,
- 2) пољопривредно газдинство-промена података која се односи на:
 - (1) статус правног лица, односно предузетника и овлашћеног лица у правном лицу које је уписано у Регистар,
 - (2) седиште односно пребивалиште,
 - (3) број посебног-наменског рачуна, односно име пословне банке,
 - (4) делатност у Агенцији за привредне регистре,
 - (5) број газдинства (ХИД) на којима се животиње држе или узгајају.

Члан 14а

Промена података у Регистру ради утврђивања пријављених површина за наредну календарску годину, врши се у периоду од 1. јула до 30. септембра текуће године.

Управи се достављају сви подаци који представљају промену у односу на стање у Регистру на дан 30 априла текуће године.

Саветодавац ратарства и повртарства **Зоран Милосављевић**

*ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ВОЋА И ПОВРЋА – ЗЕЛЕНЕ ПИЈАЦЕ ЗА ПЕРИОД
ОД 11-02.-17.02.2019.ГОДИНЕ
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА*

Јединица мере (кг/дан)	Београд	Краљево	Ниш
Банана	150	130	140
Јабука (остала)	80	35	40
Лимун	150	120	140
Мандарина	180	130	130
Поморанџа	150	95	-
Јединица мере (кг/дан)	Београд	Краљево	Ниш
Краставац-салатни	300	-	240
Кромпир	100	80	70
Паприка-шиља	350	-	330
Лук црни	120	100	80
Парадајз	250	-	240
Тиквице	300	250	250
Шаргарепа	100	90	70

*ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ВОЋА И ПОВРЋА – КВАНТАШКЕ ПИЈАЦЕ ЗА ПЕРИОД
ОД 11-02.-17.02.2019.ГОДИНЕ
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА*

Јединица мере (кг/дан)	Београд	Краљево	Ниш
Банана	115	105	120
Јабука (остала)	45	20	30
Лимун	100	90	100
Мандарина	110	90	105
Поморанџа	80	60	60
Јединица мере (кг/дан)	Београд	Краљево	Ниш
Краставац салатни	170	-	200
Кромпир	55	60	

Паприка шиља	260	-	280
Лук црни	70	70	65
Парадајз	160	-	200
Тиквице	170	200	220
Шаргарепа	45	60	50

*ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ЖИВЕ СТОКЕ НА ПИЈАЦАМА ЗА ПЕРИОД
ОД 11.02.2018.-17.02.2019. ГОДИНЕ*
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА

Јединица мере (дин/кг)	Тежина/узраст	Раса	Београд	Краљево	Ниш
Двиске	све тежине	све расе	220	150	-
Јагњад	све тежине	све расе	300	260	270
Јарад	све тежине	све расе	-	200	220
Јунад	350-480кг	СМ	-	-	-
Јунад	>480	све расе	260	-	-
Козе	све тежине	све расе	-	-	110
Крава за клање	све тежине	СМ	-	180	-
Крмаче за клање	>130кг	све расе	-	120	-
Овца	све тежине	све расе	160	130	
Прасад	16-25кг	све расе	220	210	180
Телад	80-160	СМ	-	480	-
Товљеници	80-120	све расе	137,5	130	140
Товљеници	>120кг	све расе	-	120	110
Шиљежад	све тежине	све расе	220	-	-

*ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ЖИТАРИЦА ЗА ПЕРИОД
ОД 11.02.-17.02.2019 ГОДИНЕ*
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА

Јединица мере (дин/кг)	Београд	Краљево	Ниш
Кукуруз	20	23,5	22
Пшеница	20	25	20
Сточни јечам	20	26	-

www.stips.minpolj.gov.rs

www.agoponuda.com

AGROPONUDA
BERZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA SRBIJE